

Jugoslavija sodeluje na tržaškem velesejmu

Trst, 25. junija. (Tanjug) Poveljnik angloameriške cone STO general Winter-ton je otvoril tretji tržaški mednarodni velesejem, na katerem razstavljajo trdike 24 držav, med njimi tudi Jugoslavija. Pri svečani otvoritvi so bili poleg funkcionarjev angloameriške vojaške uprave, civilne oblasti in tujih diplomatskih predstavnikov navzoči tudi italijanski minister Spataro, avstrijski minister Heindl, direktor zagrebškega velesejma Znidarčič in številni tuji trgovinski predstavniki. Letošnji velesejem je dobil nove razstavne paviljone, tako da lahko sodeluje na njem večje število razstavljalcev kakor lani. Lani je na tem velesejmu sodelovalo približno 740 razstavljalcev iz 12 držav, letos pa sodeluje 1.200 razstavljalcev iz 25 držav.

Jugoslovanski paviljon je v novi »Palaci narodov«, v kateri razstavljata poleg Jugoslavije tudi Avstrija in Grčija. Jugoslovanski paviljon je zgrajen po načrtu profesorja ljubljanskega vseučilišča arhitekta Mihevc, ki je napravil tudi načrt za jugoslovanski paviljon v Parizu. Jugoslavija razstavlja predvsem izvozne predmete, ki zanimajo tržaško tržišče in tržišča v njegovem zaledju: usnjene izdelke, les, zdravilna zelišča, izdelke kemične industrije, kristal, emajlirano posodo, kmetijske pridelke, izdelke domače obrti itd.

Jugoslovanska delegacija pri Morseju

Zeneva, 25. junija. (Tanjug) Generalni direktor Mednarodnega urada za delo David Morse je sprejel jugoslovansko delegacijo, ki sodeluje na 34. zasedanju Mednarodne organizacije dela. David Morse je izrazil zadovoljstvo, da se lahko osebno zahvali delegaciji za njeno iskreno prizadevanje, da bi konstruktivno sodelovala v tej mednarodni ustanovi.

V Rimu se je končalo zasedanje Mednarodne organizacije za kmetijstvo in prehrano

Rim, 25. junija. (Tanjug) Na zaključni seji Sveta FAO (Organizacija združenih narodov za kmetijstvo in prehrano) je bila sprejeta resolucija o borbi proti vdoru koblic v vzhodni Aziji, ki bo letos, kakor vse kaže, največji v poslednjih 100 letih. Svet je sklenil, da je treba poslati deželam, ki jim grozi nevarnost vdora koblic, kemična sredstva, razpršilce in letala, s katerimi bi zatrli te škodljivce.

V sklepih, ki jih je izdal Svet FAO, je predvideno, da se bo v naslednjih letih znižala proizvodnja in zaloge kmetijskih pridelkov v kmetijskih deželah; zaradi tega se priporoča čim hitrejšo povečanje proizvodnje kot nujna politika in gospo-

Poplave v Avstriji

Dunaj, 25. jun. (Tanjug) Zaradi hitrega kopnenja enega v Alpah je reka Inn tako narasla, da je poplavila večjo površino zemljišča v okolici Innsbrucka. Tudi na Koroskem reke stalno narasčajo, tako da je promet na več mestih prekinjen, prebivalstvo pa je prisiljeno zapustiti domove. Koroska vlada je zahtevala nujno pomoč angleških vojskih sil za preselitev prebivalstva. V pokrajini Vorarlberga, kjer so obsežna zemljišča v okolici Bodenskega jezera pod vodo, so poplave povzročile veliko gmotno škodo.

Iz Amerike smo dobili 52.000 vagonov živil

Kmalu bo uspešno končano delo v zvezi s prevozom in razdeljevanjem pomoči, ki jo je dala naši državi vlada Združenih držav Amerike, da bi mogla Jugoslavija prebroditi težave s pomanjkanjem hrane kot posledico lanske suše. Za pomoč Jugoslaviji je bilo določenih 70 milijonov dolarjev, kar pomeni okrog 52.000 vagonov živil, pšenične moke, koruze, ječmena, fižola, graha, maščob, sladkorja, živinske krme itd. Vsi te so tudi določene količine semen.

Vsa ta živila je pripeljalo 91 ladij, od teh 61 pod tujo zastavo, s tovarom okrog 24.000 vagonov (za te ladje smo plačali na račun voznice okrog šest milijonov dolarjev) in 33 naših ladij s tovarom okrog 18.000 vagonov (naše ladje so prahranele okrog 4.500.000 dolarjev, ki smo jih porabili za nakup večjih količin hrane). Okrog 10.000 vagonov blaga je prišlo po železnih cestah iz evropskih držav. Ves prekomorski tovor je šel skozi naša prietanišča, izjemni neznanke količine, ki smo jih prejeli prek Soluna. Lahko rečemo, da je naša trgovinska mornarica uspešno izpolnila ta del svoje naloge, kar velja tudi za prevoz po naši državi. Po-u dariti je treba zlasti zadovoljivo delo naših pristanišč. Dobra je bila tudi organizacija izpolnjevanja vsega programa.

Od celotnega izkupička za prodano ameriška živila se bo za zdaj porabilo po sporazumu 1.885.082,064 din za socialne in zdravstvene namene, tako da bo dobilo 2064 raznih ustanov — bolnišnic, dispanzerjev, otroških bolnišnic, porodnišnic, otroških zavetišč, študentskih menz, domov vojaških vojnih invalidov, šolskih kuhinj, domov učencev v gospodarstvu in drugih dijaških domov že

Maršal Tito bo ter 13. otroku srbskega združnika

Po svojem odposlanec majorju Andriji Smiljanicu je maršal Tito botroval trinajstemu otroku združnika kmečke delovne zadruge »1. maj« v vasi Stupci v ariljekem okraju Luke Stojnica. Major Smiljanic je sporočil staršem pozdrave maršala Tita in jim izročil darila za novorojenčka, ki je dobil ime Stevan, po narodnem heroju tega kraja Stevanu Šo-rovicu.

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Sovjetska zveza predlagala premirje na Koreji

Komentarji britanskega tiska — Times o Malikovem predlogu — Izjava generalnega sekretarja ZN — Peking soglaša z Malikom — Dulles o Malikovi izjavi — Pariški krogi o novem predlogu

New York, 25. junija. (Tanjug) Sovjetski delegat v OZN Jakob Malik je imel po radijski postaji Združenih narodov govor, v katerem je predlagal, naj bi vojskujoči se stranki na Koreji začeli pogajanja za mirno rešitev korejskega spora. Malik je dejal, da bi se morali pogajati o prenehanju sovražnosti in sklenitvi premirja na podlagi umika čet na eni in drugi strani 38. vzporednika.

London, 25. junija. (AFP) Predlog sovjetskega delegata pri Združenih narodih Jakova Malika, naj začeta vojskujoči se stranki na Koreji razgovore za prenehanje sovražnosti in sklenitev premirja, je izzval veliko senzacijo v britanskem javnem mnenju, široki krogi britanske javnosti pa so pozdravili ta predlog z velikim upanjem. Poudarjajo, da je ta predlog v skladu z željami britanske vlade, ki že dolgo izraža mnenje, da je treba čimprej končati spopad na Koreji.

Predlog sovjetskega delegata v OZN Malika o prenehanju sovražnosti na Koreji je naletel na velik odmev tudi v

britanskem tisku. Skoraj vsi časopisi soglašajo, da se je zgodilo prvič, da predstavnik sovjetskega bloka načena vprašanje premirja na Koreji, ne da bi omenjal sprejem LR Kitajske v OZN, vprašanje Tajvana in umik vseh tujih čet iz Koreje. Vendar so politični komentatorji sprejeli Malikove besede s precejšnjim nezaupanjem. Čeprav vsebuje Malikov govor določene elemente za začetek razgovorov o premirju, piše davišnji »Observer«, bo treba zahtevati nadaljnja pojasnila o tem, kaj pravzaprav misli sovjetska vlada.

Priljubljeni tednik »People« trdi, da je v ameriških krogih Malikov govor znova oživel poročila z Daljnega Vzhoda, po katerih je Mao Ce Tung odklonil, da bi začel na Koreji še kako ofenzivo, in sicer po velikanskih izgubah, ki so jih utrpeli kitajske čete, razen, če ne bi dobil od ZSSR pomoči v letalstvu in topništvu.

London, 25. junija. (Tanjug) — Po mnenju političnih opazovalcev bo britanski zunanji minister Morrison govoril danes v Spodnjem domu o Malikovi izjavi sprito položaja na Koreji. Hkrati so londonski uradni krogi, kakor piše »Times«, zmerno optimistični glede Malikove izjave. Priprani so, da bodo našli pravo pot za prenehanje vojne na Koreji. Glede na dosedanje izkušnje s sovjetskimi mirovnimi ponudbami pa ti krogi poudarjajo, da se ne sme dovoliti Sovjetski zvezi, da bi le-te uporabila v propagandne namene.

V Londonu sodijo — nadaljuje »Times« — da je sedaj zelo ugoden trenutek, da se stori vse, da bi se končala korejska vojna. Sile Združenih narodov so prekoračile 38. vzporednik do skrajne točke, ki so jo nameravale doseči, in uresničile svoj vojaški smoter.

New York, 25. junija. (Tanjug) Generalni tajnik ZN Trygve Lie je predlagal danes, naj se čimprej začne razgovori o prenehanju sovražnosti na Koreji. Ta ustavev sovražnosti naj bi obsegala po mnenju Trygve Lie samo vojaške dogovore, ki so potrebni za prenehanje bojev in za zavarovanje pred morebitno ponovitvijo operacij. Trygve Lie je dejal, da bi se po takem prenehanju sovražnosti lahko začela obravnava v pristojnih organih Združenih narodov o političnih vprašanjih, ki se nanašajo na vzpostavitev miru in varnosti na Koreji.

Ta izjava generalnega tajnika OZN, ki jo je dal danes v Oslu sprito sovjetskega predloga za začetek razgovorov o premirju na Koreji, je bila poslana Združenim narodom. Kakor poroča Reuter, je generalni tajnik v svoji izjavi prav tako opozoril, da so Združenj narod ž večkrat začeli akcije, da bi se končal korejski spopad. Prvi korak te akcije naj bi bila ustavev sovražnosti. Dodal je, da sovjetski delegat v OZN Malik končno v načelu soglaša s to akcijo.

Tokio, 25. junija. (Tanjug) Pekinški radio je danes prenašal članek časopisa »Peoples Daily«, ki izraža popolno soglasje kitajske vlade z Malikovim predlogom o ustavev sovražnosti v Koreji na 38. vzporedniku. Z obzivo tega članka je pekinski radio po ekoraž 48 urah privkrat podal kitajsko stališče do najnovjšega sovjetskega predloga. V članku je med drugim rečeno, da je sedaj odvisno od ZDA, ali bo korejsko vprašanje urejeno na miroljuben način.

Poleg tega članka je pekinski radio

NA HOLANDSKEM SO NAŠI IZSELJENCI USTANOVILI NOVO DRUŠTVO »EDINOST«

Na Holandskem živi nekaj tisoč izseljencev iz Jugoslavije. Velika večina od teh — okoli 98% — so Slovenci. Največ jih je v Limburgu, v skrajnem južnovzhodnem delu države, ob belgijski in nemški meji. Nekaj se jih je preselilo na Holandsko še pred prvo svetovno vojno, največ pa v letih 1925—1930, ko so začeli izkoriščati limburške rudnike.

Največ naših rojakov je zaposlenih v rudnikih, manj v tovarnah in pri drugih delih. Naši izseljenci, ki so po dolgih letih zopet prišli na obisk v domovino, so mnogo pripovedovali o svojem življenju. Dejali so, da je delo v rudnikih zelo težavno, nezdravo in nevarno. Tam so najbolj mokri rovi v vsej Evropi, poleg tega so eloji premoča tako nizki, da morajo največkrat kopati leže. Delo v takih pogojih pa rudarje hitro izčrpa in postanejo mnogo prej za delo nezmožni kot drugod. Na splošno so naši izseljenci znani kot dobri delavci in se s holandskimi delavci dobro razumejo. Slovenci so tudi znani kot strokovnjaki ter so si s svojim solidnim delom pridobili ugled med domačini.

Informirojski spor je povečal zanimanje naših izseljencev in mnogih nadržanih Holandčanov za novo Jugoslavijo. Reznica o naši domovini je prišla tudi na Holandsko; informirojska propaganda je v glavnem naletela na gluha ušesa naših izseljencev. Čim so zvedeli, kakšno je ozadje informirojskega napada na Jugoslavijo, so ostali zvesti svoji domovini.

prenašal v celoti govor sovjetskega predstavnika v OZN Malika.

Washington, 25. junija. United Press poroča, da je posebni svetovalec ameriškega zunanega ministertva John Foster Dulles izjavil, da je mogoče predpostavljati, da je ZSSR predlagala, naj prenehajo sovražnosti na Koreji zaradi določene pritiska Kitajske, ki jo je vojna utrudila. Dulles je pripomnil, da sovjetska vlada nedvomno lahko konča vojno na Koreji, vendar ni hotel povedati, ali pripisuje veliko važnost Malikovi izjavi.

Ce je predlog o ustavev sovražnosti iskren, je poudaril Dulles bo lahko kmalu dosežen mir na Koreji. Ce bi se vojna končala na 38. vzporedniku, bi bila to vsekakor zmag za Zdruzene narode. Toda 90 odstotkov tega, kar je dejal Malik, je že znana sovjetska propaganda. Zato obetaja možnost, da je sovjetska vlada stavila ta posebni predlog zgolj zaradi propagande.

Pariz, 25. junija. Agencija France Presse poroča, da pariški diplomatski krogi sodijo, da je predlog o ustavev sovražnosti na Koreji, ki ga je stavil sovjetski delegat v OZN Malik, istoveten predlogu, ki so ga stavile ZDA v lanskem decembru — če gre samo za prenehanje sovražnosti na 38. vzporedniku brez kakršnih koli pogojev. Diplomatski krogi v Parizu izjavljajo, da se bo kmalu videlo ali bosta LR Kitajska in Severna Koreja sprejeli to stališče in pristali na Malikov predlog.

Trumanov govor ob obletnici korejskega spopada

Washington, 25. junija. (Tanjug) V govoru, ki ga je imel ob obletnici začetka korejske vojne, je predsednik ZDA Harry Truman poudaril, da se vsa ameriška politika opira na idejo in prizadevanja za ohranitev miru na svetu. Truman je govoril pri slovesnem začetku obratovanja nekega centra za izpopolnjevanje letalske strojne industrije v državi Tennessee.

Truman je poudaril, da je poglavitni cilj ameriškega letalstva, da pripomore k ohranitvi miru na svetu in k prepreženju agresije. Pri tem je pripomnil, da so Združenim državam Amerike v ta namen potrebna tako vojaška kot tudi

Na Koreji ob obletnici spopada

Tokio, 25. junija. (Tanjug) Cete Združenih narodov so se v ponedeljek ob prvi obletnici korejske vojne zapletle s Kitajci v borbo na nož. Rdeči so se začeli boriti srdito in so poslali svoje patrole v zavezniške črte. Na zapadnem delu bojišča so se kitajske sile še nadalje zbirale. Vendar ni nobenega znamenja, ki bi napovedovalo novo sovražniško ofenzivo.

Ruski predlog za prenehanje sovražnosti je bil danes glavni predmet razgovorov na Korejskem polotoku od bojišča pa do dokov v fusanakem pristanišču. Združeni narodi so ob obletnici korejske vojne znova zasedli obvladujoče višine.

Naša folklorna skupina v Londonu

London, 25. junija. (Tanjug) Jugoslovanska narodopisna skupina, ki gostuje v okviru festivalskih prireditev v Veliki Britaniji, je tretjič nastopila v največji londonski koncertni dvorani v Albert Hallu. Jugoslovanski pesalci so izvedli pet točk v programu narodnih plesov in pesmi. Pri tem programu so sodelovali tudi pesalci iz različnih delov Velike Britanije in Irske. Občinstvo je prisrčno pozdravilo naše umetnike, predvsem pa banatske, šiptarske in glamočke plesse. Predsednik britanskega društva za folkloro in narodno pesem Douglas Kennedy je v krajšem govoru pozdravil jugoslovanske umetnike in se jim zahvalil za zadovoljstvo, ki so ga s svojimi izrednimi plesji pripravili britanski javnosti.

Po gostovanju v Londonu bo jugoslovanska narodopisna skupina odšla v Langollen v Walesu, kjer bo sodelovala na tradicionalnem festivalu narodnih plesov. Na tem festivalu so dobili lani Lazarpoljci prvo nagrado zas voj ples »Teškotoc«.

Koncert argentinsko-jugoslovanskega instituta

Buenos Aires, 25. junija. (Tanjug) V gledališču »Ariel« v Buenos Airesu je bil prirejen tretji koncert argentinsko-jugoslovanskega instituta. Na eporedu so bila dela jugoslovanskih, argentinskih in svetovnih skladateljev. Sodelovali so violonista Ljerkio Šreler in Alberto Lisi, pianist Raul Spivak ter zbor »Colegium Musicum« pod vodstvom Gregerja. Občinstvo je s prisrčnim posluhanjem pozdravilo izvajanje eporeda, največ uspehov pa so imele točke, ki jih je izvedel zbor.

gospodarska in psihološka sredstva. Po njegovih besedah morajo ZDA »uporabiti vsa mogoča sredstva za zagotovitev in ohranitev miru«. To je bila in tudi ostane naša politika, ki se ni niti za las spremenila. Ameriško prizadevanje za ohranitev miru pa je zmeraj naletelo na negativno stališče sovjetske vlade, ki je kljub poizkusom ZDA, da bi vse vojne probleme rešila z ZSSR na prijateljskem in častnem temelju, zaporedoma kršila sporazume. Toda ZDA so, kot je poudaril Truman, jasno pokazale svetu, da ne bodo vodile politike popuščanja.

Ko se je nato dotaknil izbruhov vojne na Koreji pred letom dni, je Truman izjavil, da je bilo to dejanje udarec za mir in OZN. Toda OZN je začela kolektivno vojaško akcijo, da bi zaustavila agresijo in jo je tudi res zaustavila. »Združeni narodi«, je poudaril Truman, »niso razbiti, ampak so nasprotno danes še močnejši kot pred enim letom. Stvar svetovnega miru ni doživela poraza, ampak je še močnejša kot pred enim letom. Na Koreji smo se borili, da bi preprečili tretjo svetovno vojno, in smo doslej pri tem zaznamovali uspeh. Blokiralni smo agresijo in preprečili razširjenje spopada.«

V zvezi s tem je Truman poudaril, da je napad na Korejo vzpodbudil svobodoljubne narode, da zgradijo svojo obrambo, in jih pripelje do prepričanja, da morajo imeti armade in material, ki je potreben za obrambo. Glede tega so največ storile ZDA, katerih vojni proračun znaša 40 milijard dolarjev.

Nato je Truman poudaril, da ZSSR na vse načine poizkuša razediniti svobodoljubne narode in da so tudi v ZDA sami »ljudje, ki so sejal nezaupanje pri naših zaveznikih in povečevali naša nesoglasja z njimi... ljudje, ki nas skušajo izolirati in ne vodijo častnega političnega razpravljanja.« »Ti ljudje«, je dodal Truman, »skušajo ljudstvo nahajskati zoper vlado s širjenjem obrekovalnih laži, napadajoč pri tem avtoriteto šefov skupnega generalštaba.« Takšna politična »gonja koristi samo ZSSR, na področju zunanje politike pa bi moralo odpasti razločevanje med demokraciji in republikanci.

Po Trumanovih besedah je kljub koristnosti nedavne ankete, ki jo je vodil kongres v zvezi z odstavitvijo generala Mac Arthura, potrebno, da se kongres v prvi vrsti posveti izdajanju zakonov o ameriški obrambi. Pri tem je dejal: »Imeti moramo učinkovite zakone o preprečevanju inflacije in o krepitvi obrambne proizvodnje.«

Adenauerjeva izjava

Bad Reichenhall, 25. junija. (Tanjug) Zapadnonemški kancler Konrad Adenauer je dal danes na kongresu Bavarske krščansko-socialistične stranke izjavo o zunanji politiki Zapadne Nemčije. Ko je govoril o potrebi kolektivne varnosti, je Adenauer izjavil, da bo Zapadna Nemčija morala sodelovati v obrambi Zapadne Evrope. Poudaril je, da bi lahko Zapadna Nemčija prispevala svoj delež k obrambi tega dela sveta samo, če bo imela enake svobodine in enake pravice kot ostale evropske države.

Ko se je dotaknil problema Posarja, je Adenauer dejal, da bi moralo saarsko prebivalstvo svobodno odločati o svoji usodi ko bo čas za to.

Zvezna vlada je izdala uredbu o arondaciji zemljišč na državnih posestvih in kmečkih delovnih zadrugah

Te dni bo začela veljati uredba o arondaciji zemljišč državnih kmetijskih posestev in kmečkih delovnih zadrug, ki jo je na predlog Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo predpisala zvezna vlada. Po tej uredbi se bodo vse majhne parcele in zemljišča zasebnih lastnikov, ki leže znotraj okvira državnih kmetijskih posestev in kmečkih delovnih zadrug, priključila posestvom oziroma zadrugam. Kot odškodnino za to bodo lastniki priključene zemlje dobili ustrezne parcele na drugem mestu. Pravico do arondacije zemljišč imajo tudi državne ekonomije, farme, vrtnarije, vzorne kmetijske poselje itd. Kmečke delovne zadruge pa smejo izvesti arondacijo zemljišča samo v tem primeru, če je v njihovi vasi več kot polovica kmečkih gospodarstev včlanjenih v zadruge.

Po taki uredbi se je že dolgo čutila potreba skoraj v vseh krajih države, posebno pa tam, kjer je kmečki socialistični sektor že dovolj močan. Tako ima n. pr. kmečka delovna zadruga »Crvena zvezda« v Batajnici 2.500 juter zemlje, ki je raztrgana na nad 1200 drobnih parcel. Podobno je tudi pri večini zadrug v državi, pa tudi pri mnogih državnih posestvih, ekonomijah, vrtnarijah in drugih kmetijskih podjetjih. Zaradi raztrganosti zemljiškega fonda mnoge zadruge na svojih posestvih ne morejo uvesti niti najpreprostejših organizacij dela, obdelavo zemlje na takšnih posestvih pa je skoraj nemogoče. Tako morajo n. pr. en traktor dnevno po večkrat pošiljati s parcelo na parcelo, ne da bi mogel na kateri izmed njih zaradi majhnega prostora izkoristiti svojo polno zmogljivost. Glede na to bo ta uredba nedvomno ena izmed najpomembnejših praktičnih pomoči, ki jo vlada izkazuje zadrugam.

Nedvomno je, da bo utegnulo izvajanje arondacije prineseti tudi več nepravilnosti in nezadovoljstva lastnikov zemlje, ki se arondira. S tem dejstvom je vlada računala in zato je z uredbu predpisan takšen postopek, ki že v naprej onemogoča take primere.

Lastniki zemljišča, ki ga prizadene arondacija, morajo državna posestiva in zadruge kot odškodnino dati drugo zemljišče ustrezne vrednosti. Le s privolitvijo lastnika se odškodnina lahko izplača v denarju, če pa na priključnem zemljišču gozd, vinograd, sadovnjak ali pa kako poslopje, mora dobiti prizadeti kot odškodnino zemljišče z enakimi nasadi ali poslopji. Če je to nemogoče, mora komisija za arondacijo oceniti zemljišča,

nasade in poslopja ter bo izplačana odškodnina v denarju ali z zemljiščem ustrezne vrednosti. (Če stane n. pr. 1 ha vinograda 100.000 dinarjev, 1 ha pšenice pa 50.000 din, bo dobil prizadeti za 1 ha vinograda 2 ha pšenice.) Take zamenjave se smejo napraviti samo s privolitvijo lastnika, cenitev vrednosti arondiranega zemljišča pa bo opravljena po svobodno formiranih cenah na tržišču. Na ta način ne bodo lastniki zemlje, ki jih zadene arondacija, v nobenem primeru oškodovani.

Da bi bila cenitev vrednosti zemlje, njena kakovost itd, pravilno izvedena, mora komisija za arondacijo okrajnega odbora sklicati v vasi razpravo, na kateri bodo navzoči vsi kmetje, katerih zemlja pride v poštev za arondacijo. Vsak izmed njih, prav tako pa tudi zastopnik državnega posestva oziroma zadruge, je na teh razpravah stranka in ima pravico biti zaslišan. Pred začetkom razprave mora komisija skušati doseči sporazum strank. Če se tak sporazum ne doseže, sprejme komisija z večino glasov samostojni sklep. Če pa so glasovi članov komisije enako razdeljeni, odloča glas predsednika. Če se prizadeta stranka ne strinja z rešitvijo komisije, se lahko pritoži na glavno upravo za kmetijstvo ljudske republike, katere rešitev je dokončna. Če pa se katera izmed prizadetih strank ne strinja niti s to rešitvijo, ker meni, da škoduje njenim pravicam, se lahko obrne na redno sodišče.

Na podlagi končne rešitve se izvede prenos lastnine zemljišča pri organih ljudske oblasti. Pri zadrugah prvega, drugega in tretjega tipa preide z arondacijo pripojeno zemljišče v last člana zadruge, čigar zemljišče je bilo dano kot odškodnina, pri zadrugah četrtga tipa pa preide zemljišče v last zadruge. Če se odškodnina za priključeno zemljo izplača v denarju, jo bo izplačala ne glede na tip zadruge zadruge in postane zemljišče njena last.

Komisija za arondacijo bodo prav gotovo pri svojem delu našle tudi nekatere take primere, da je na zemlji, ki se arondira, dolg, ki bi je moral biti plačan. V takih primerih bodo lastniku najprej odračunali dolg, šele potem pa mu bodo izplačali odškodnino za pripojeno zemljo. Če pa je pripojena zemlja v zakupu, preneha pravica do zakupnine, ko je z zemljišča pobran pridelek, najpozneje pa ob koncu kotledarskega leta.

TOMO BREJČI:

Tovarišu Martinu Kokalju v spomin

Tako tiho — čisto Tebi podobno — si odšel od nas. Zaprla so se vrata za Teboj za vselej, mi pa se še vedno oziramo vanje in ne moremo verjeti, ne moremo se pomiriti s kruto resnico, da Te ne bomo več videli.

Legel je v grob neustrudljiv in do zadnjega diha zvest bореc za pravično stvar našega naroda in delovnega ljudstva. Pripovedovalji so mi, da je imel tako veličasten pogreb, da Koper takega še ni videl. Pa — saj drugače tudi ne more biti! Kadar omahne v grob bореc te vrste, ljudi ni treba pozivati, dovolj je, da vedo, potem se instinktivno, otočnih obrazov sami zberejo ob njegovem grobu.

Toda po pogrebu? ... Tiho se ljudje razidejo na vse strani. Tiho je na pokopališču — tiho v grobu. Življenje gre svojo pot — boj se nadaljuje. Trdno zasidrani taki borci živijo le v spominu, v dušah tistih, ki so jih globlje poznali. Toda, ali je to dovolj? Ali ni dolžnost nas vseh, ki smo jih poznali; vsaj govoriti, pisati o njihovem zgledu, da bi v vrstah nastopajočega mladega rodu, sprejemljivem za vse, kar je dobro in plemenito na svetu, našli čimveč posnemalcev?

Pokojni Martin Kokalj se je rodil v vasi Cerknjo v idrijskem okraju. Njegov oče — siromašen kamnosek — se je z upornostjo, lesto delovnim ljudem v teh krajih, v katerih že narava sama skopo odmerja grizljaje — trudil, da bi imela njegova družina vsaj najpotrebnejše za življenje. Stara krivična razredna družba je bila kriva, če so bili njegovi otroci, ki jih je ljubil, večkrat lačni kot sivi.

Mali Martin je že v svojih otroških letih občutil, kaj pomeni biti sin vaskega siromaka-proletarca. Podhranjen, telesno šibak je pomagal doma obdelovati tisti mali košček domače grive, nosil težke kaste itd. Nekaj časa je služil tudi za pastirja pri bogatem kmetu. Skrbni oče se je boril za to, da bi vsaj otroci imeli lažje življenje, kot je bilo njegovo. Dal je Martina v trgovino, da bi se izučil za trgoveškega pomočnika. Priden in nadarjen je Martin v trgoveškem znanju hitro napredoval in postal sposoben trgovski pomočnik. Leta 1927 je moral zapustiti domači kraj, v katerem je divjal teror italijanskega fašizma. Dobil je službo v Ljubljani v železniškem zadrugi na kolodvoru. Tam sem se seznanil z njim leta 1932. Kmalu sem ugotovil, da je Martin napreden in razredno zaveden namešteneec. Oktobra leta 1932 sva mu s pokojnim Tonetom Bajcem zaupala prvo ilegalno nalogo: razobeženje rdečih zastavic na telegrafске žice v počastitev obletnice Velike oktobrske revolucije. To nalogo je v dogovorjeni noči odlično izvršil. Spominjam se, ko smo se tretji dan po izvršeni akciji zbrali v Tivoliju na etezi za Cekinovim gradom, kako sta se veselo hahljala in pripovedovala, da v bližini nove šišenske cerkve, kjer je električna žica posebno visoko napeta, še vedno visi dve rdeči zastavici.

Potem dve leti zaradi prestajanja kazni v Sremski Mitrovici z Martinom nisem imel zveze. V jeseni leta 1934 sva se zopet dobila. Pozimi 1935 sem odgovornim tovarišem predložil njegov sprejem v Partijo. Vendar se to iz vzrokov, ki mi niso znani, takrat ni zgodilo. Bil pa je povezan z organizacijo Rdeče pomoči, to vem, ker me je leta 1936 spomlad ob neki priliki, ko je izgubil zvezo, prosil, naj mu pomagam, da izroči nabrani denar za Rdečo pomoč v prave roke.

Novembra 1939, ko sem se ilegalno vrnil iz emigracije, me je tovariš, s katerim sem imel zvezo, nekoga večera peljal v napol kletno stanovanje za novo remizo v Šiški. Nisem vedel, da je to Martinovo stanovanje. Šele ko sem stopil v sobo ter mi je prišel naproti, sva se presenečeno pogledala, nato pa veselo in krepko objela. Naravnost začudil sem se, ko sem tisto noč v razgovoru z njim ugotovil, kako lepo se je politično razvil v tem času. To je bil že kar zrel bореc naše Partije, zvest in silno požrtvovalen. Pozneje sem zvedel, da so bili v njegovem stanovanju pogosto sestanki naših partijskih forumov in tudi Centralni komite naše Partije — se je v njegovem stanovanju nekajkrat sestel na svoje seje.

Prišla je pomlad 1941. Martin se je takoj z vsemi svojimi močmi vrgel na delo za osvoboditev našega naroda. Imel je posebno veselje do praktično-tehničnega dela. Sodeloval je v izdajanju in širjenju naše ilegalne literature. Hkrati je uspešno našim mirni in prepričevalni način pridobil Osvobodilni fronti nove pristaje. Bil je stalno na nogah, podnevi in ponoči. V letih 1943—1944 in vse do osvoboditve pa je deloval v naši partijski tehniki na Primorskem, najdel časa v tiskarni »Slovenija«. Brez tožbe na uših je prenašal najtežje napore in trpljenje, disciplinirano, zrelo in premišljeno, posevčujoč vse svoje sile in sposobnosti osvobodilni borbi, je kljub svoji šibki telesni konstrukciji sprejel in z uspehom, izvrševal najtežje naloge. S svojo mirno prepričevalnostjo je v mnogih kritičnih trenutkih vzgojno in pozitivno vplival na svoje tovariše, ki so ga prav zato ljubili in spoštovali.

Videl sem, kako mu je obraz sijal od notranje radosti, ko smo leta 1945 doživeli osvoboditev. Šel je z nami v Trst in se v Pokrajinskem narodnoosvobodilnem odboru za Trst in Slovensko Primorje takoj z vso verno vrgel na izvrševanje važnih nalog gospodarskega značaja v polno zadovolnost nadrejenih forumov in svoje Partije. Pridno se je učil in izpopolnjeval svoje znanje ter se naglo razvijal v sposobnega gospodarskega voditelja novega kova.

Zavratna bolezen, ki ga je mučila že med narodnoosvobodilno borbo, pa je nadalje izpodjedala njegovo že tako rahlo zdravje. Smrt ga je zatekla v času, ko je stal na čelu važnega našega gospodarskega podjetja v Kopru, ki se je prav po njegovih zaslugah izredno lepo razvijalo in vzbujalo najlepše in upravičene nade na popoln uspeh.

Bil je nosilec »Spomenice iz leta 1941« in odlikovan z redom Bratstva in enotnosti in zasluge za narod II. stopnje.

Ne more biti dvoma, da prav taki požrtvovalni in marljivo tovariši, zaposleni na praktičnem — četokrat detajlnem uredništvu navodil višjih partijskih in gospodarskih forumov predstavljaio največ dragocen kader naše Partije — od pravilne praktične izvedbe je odvisen uspeh ideje — to so njeni granitni stebri. In še nekaj je, kar odkljuje tovariše, kakršni je bil pokojni Martin Kokalj, to je njihova resnična skromnost, lastna pravemu članu Partije. Okrog takih tovarišev in tovarišice se nshitroje in naprave življenja v gradnji novi partijski kadri prav zato, ker jim dajejo zgled s svojim življenjem in delom, ki privlači, prepričuje in utrjuje bolj kot vsi drugi vzgojni pripomočki.

Partija bo toliko močnejša in njena udarna sila toliko večja, kolikor več bo imela v svojih vrstah tudi v bodoče takih članov, kakršni je bil pokojni Martin Kokalj.

Leta 1948 mi je v Beogradu pripovedoval neki poročnik JA, da je umrljivost med nosilci »Spomenice iz leta 1941« precej visoka. Nisem preverjal te vesti, ali verujem, da je resnična. Nečloveški napori, neizmerno trpljenje, pomankanje hrane itd. za časa narodnoosvobodilne borbe tudi pri sicer zdravih in telesno krepkih ter odpornih tovariših ne more ostati brez negativnih posledic, kaj šele pri tovariših, ki so že po naravi šibkega zdravja. Poleg tega ogromna večina teh tovarišev — prav kakor pokojni Martin — tudi po osvoboditvi daje vse svoje, dostikrat že izčrpane moči za uredničenje smotrov narodnoosvobodilne borbe, za zgraditev socializma v naši novi državi. Ali predvsem so posledice hudih ran in prestanega trpljenja vzrok, da se vse premano — drug za drugim — za vselej poseljavajo od nas nosilci naše največje in največjašnje borbene zgodovine, potem ko so že po osvoboditvi prav do zadnjega diha dali za našo skupno stvar vse, kar so mogli dati.

Prav do teh tovarišev, ki so umrli zdaj po osvoboditvi, pa se mi zdi, da naš odnos ni več tako pravičen. V čem je ta nepravilnost in kdo je v prvi vrsti odgovoren zanjo?

Logično in razumljivo je, da so bili naši prvoborci po osvoboditvi — ustrezajočemu svojemu poklicu, znanju in sposobnosti — razporejeni na nova službena mesta, pri čemer so se seveda razkropili na vse strani naše domovine. Nekateri so prišli v kraje, v katerih jih ljudje poprej niso poznali, z njihovo borbeno preteklostjo se je seznanil samo ožji partijski kader s pomočjo njihovih partijskih dokumentov. V zadnjem času nastopa v organih ljudske oblasti pa tudi v partijskih forumih OLO in KLO že mlajši kader, ki predvsem vse težine borbe delavskega razreda še iz predvojnega Jugoslavije ne pozna, da tudi narodnoosvobodilne borbe zaradi svoje mladosti niso doživljali tako resno in globoko kakor odrasli ljudje. Saj imamo primere, da mlajši kader v lastnem okraju ne pozna več dobro borcev iz leta 1941, njihovega življenja in dela. Dogaja se dalje, da rojstni kraji naših zaslužnih prvoborcev ne poznajo, ne poznajo njihove borbene preteklosti, ker so pač večinoma zaradi hudih socialnih razmer pred vojno živeli in se borili izven domačega kraja, pač kjer so bili zaposleni, med narodnoosvobodilno borbo pa v krajih, kamor jih je poselalo naše vodstvo.

Navedel sem nekaj primerov subjektivnega značaja, katerih posledica je, da začeniemo pozabljati na zaslužen tovariše, ki so po osvoboditvi odšli na nova službena mesta, tam umrli in sedaj že ekoranj pozabljani ležijo po vseh krajih naše domovine. Tak je primer s pokojnim Martinom in še mnogimi drugimi, ne da bi ve tisti, ki smo jih poznali, kakor tudi partijska vodstva na terenu storili vse, da njihova imena iztrgamo pozabljenju. Tu emo mi odgovorni, v tem je nepravilen odnos do teh borcev, ki ga zgoraj omenjam. Še ni dva meseca, odkar je v Ljubljani omahnil v grob tak bореc in zaslužni član naše Partije in — kaj smo ukrenili? Dve osmrtnici v našem dnevnem časopisu, članek o njem v enem našem lokalnem listu — potem pa vse tiho je bilo...

Vedno več je lepih spomenikov, tudi njihova umetniška vrednost raste, ki jih ljudstvo postavlja padlim borcem, talcem in ostalim žrtvam fašistične okupacije. Videl se ti spomeniki postavljajo na meših, kjer je padla večja skupina borcev ali žrtev fašističnega terorja. Na teh spomenikih so vklesana njihova imena. Ti spomeniki so eno najmočnejših jamstev, da bo v našem ljudstvu živela spomin na najtežjo zgodovino našega naroda, na velike žrtve, ki emo jih dali za našo svobodo. Prav tako zaslužni borci, prav tako žrtve narodnoosvobodilne borbe in fašistične okupacije, ki so umrli po osvoboditvi, pa ležijo raztreseni povsed in nekateri niti najkromnejšega spomenika nimajo...

Ali bo ostalo pri tem? Ali sme tako biti? ...

Predvsem mislim, da tam, kjer že obstajajo skupni grobovi in skupni spomeniki, naj bi se jim pridružili tudi pokojni borci, umrli po osvoboditvi. Skupaj so se borili, naj tudi skupaj počivajo. Tam, kjer ni teh skupnih grobišč in spomenikov, naj v prvi vrsti partijski komiteji poskrbijo skupaj z množičnimi organizacijami, da se jim postavi dostojen spomenik, članicam AFZ pa poveri skrb za etalno negovanje njihovih grobov.

Zdaj in v bodoče, kadar umrje tak bореc, naj bi bilo na spomeniku napisano: bореc, podoficir, oficir, partijski funkcionar, aktivist ali funkcionar OF za časa narodnoosvobodilne borbe. Rojstni kraj posebno zaslužnih tovarišev naj imenujejo po njih ulice, žole, bolnišnice itd. O teh tovariših je treba še posebej pisati, organizirati predavanja o njihovem delu in življenju. Organizirati vsako leto epominsko svečanost na njihovih grobovih.

Posvetiti veo skrb tudi družinam teh borcev in imeti pred očmi, da se je večina teh tovarišev poročila šele po osvoboditvi in po navadi zapuščala povsem majhne otroke.

A Ti, dragi Martin, počivaj mirno v tej prelepi avobodni slovenski zemlji. Ni še dolgo, kar mi je rekel predsednik delavskega sveta tovarne »Indus« v Ljubljani, Tvoj stari prijatelj in soborec: »... Martina ne morem pozabiti. Ne mine dan, da se ne bi spomnil nanj...«

Tako je z nami vsami, ki emo Te poznali, ljubili in spoštovali. V nas živi in bo živela spomin na Tebe in Tvoje dela

POVIŠANJE ODKUPNIH CEN ZA ŽITO

Zvezna vlada je na predlog predsednika sveta za blagovni promet izdala uredbu o državnih odkupnih cenah za žito v gospodarskem letu 1951-52. Po tej uredbi so za dohod okrajni izvršilni odbori, ali pa franko vagon od šlep po izbiri kupeca in to za zdravo in suho blago v kakovosti, ki je običajna v trgovini. Če ima žito večjo ali manjšo hektolitrsko težo, kakor je zgoraj določeno, se cena poveča ali zmanjša, in sicer za 1% za vsak polni odstotek večje ali manjše teže.

Gornje cene se razumejo za 100 kg neto, franko skladišče odkupne postaje, ki jo dohod okrajni izvršilni odbor, ali pa franko vagon od šlep po izbiri kupeca in to za zdravo in suho blago v kakovosti, ki je običajna v trgovini. Če ima žito večjo ali manjšo hektolitrsko težo, kakor je zgoraj določeno, se cena poveča ali zmanjša, in sicer za 1% za vsak polni odstotek večje ali manjše teže.

Gornje cene se razumejo za 100 kg neto, franko skladišče odkupne postaje, ki jo dohod okrajni izvršilni odbor, ali pa franko vagon od šlep po izbiri kupeca in to za zdravo in suho blago v kakovosti, ki je običajna v trgovini. Če ima žito večjo ali manjšo hektolitrsko težo, kakor je zgoraj določeno, se cena poveča ali zmanjša, in sicer za 1% za vsak polni odstotek večje ali manjše teže.

Gornje cene se razumejo za 100 kg neto, franko skladišče odkupne postaje, ki jo dohod okrajni izvršilni odbor, ali pa franko vagon od šlep po izbiri kupeca in to za zdravo in suho blago v kakovosti, ki je običajna v trgovini. Če ima žito večjo ali manjšo hektolitrsko težo, kakor je zgoraj določeno, se cena poveča ali zmanjša, in sicer za 1% za vsak polni odstotek večje ali manjše teže.

Gornje cene se razumejo za 100 kg neto, franko skladišče odkupne postaje, ki jo dohod okrajni izvršilni odbor, ali pa franko vagon od šlep po izbiri kupeca in to za zdravo in suho blago v kakovosti, ki je običajna v trgovini. Če ima žito večjo ali manjšo hektolitrsko težo, kakor je zgoraj določeno, se cena poveča ali zmanjša, in sicer za 1% za vsak polni odstotek večje ali manjše teže.

Gornje cene se razumejo za 100 kg neto, franko skladišče odkupne postaje, ki jo dohod okrajni izvršilni odbor, ali pa franko vagon od šlep po izbiri kupeca in to za zdravo in suho blago v kakovosti, ki je običajna v trgovini. Če ima žito večjo ali manjšo hektolitrsko težo, kakor je zgoraj določeno, se cena poveča ali zmanjša, in sicer za 1% za vsak polni odstotek večje ali manjše teže.

100 kg pšenice 412 din v denarju in 412 din v bonih. Ker ima en dinar v denarnem bonu zlede na 65 odstotni popust pri nakupu industrijskega blaga vrednosti 1.857 dinarjev, je teh 412 din v bonih predstavljal vrednost 765 dinarjev; skupaj je torej dobil lani za 100 kg pšenice v denarju in bonih vrednost 1177 din. Letos pa bo dobil za 100 kg pšenice v denarju in bonih vrednost 2000 din ali 70% več (namreč 700 din v denarju in 700 din v bonih, ki imajo vrednost 1300 din).

Za 100 kg rži bo dobil vrednost 1771 din (namreč 629 din v denarju in 629 din v bonih, ki imajo vrednost 1151 din). Prav tako bo dobil za 100 kg ječmena vrednost 1714 din in za 100 kg ovsu vrednost 1800 din.

Se bolj se cena poveča za žito, ki ga obvezno oddajo kmečke delovne zadruge, saj dobe poleg denarja še 150% v bonih. Za 100 kg pšenice bo dobila kmečka delovna zadruga vrednost 2650 din (namreč 700 din v denarju in 1950 din v bonih, ki imajo vrednost 1950 din). Enako bo kmečka delovna zadruga dobila za 100 kg rži vrednost 2374 din, za 100 kg ječmena 2271 din in za 100 kg ovsu 2385 din.

Neppravilno ravnanje odvetnika

Upravni odbor Kmečke delovne zadruge Vič pri Ljubljani se je obrnil na Glavno direkcijo za združeno kmetijstvo z vprašanjem, ali je bilo postopanje odvetnika, ki je z nepravilnim pravnim posukom zavedel člana zadruge, da je podal izjavo o izstopu iz zadruge, pravilno ali je mogoče proti takemu advokatu uvesti disciplinski ali kazenski postopek, ker je s svojim dejanjem škodoval zadrugi.

Ker primer ni osamljen, smo dolžni in upravičeni, da eznanimo z njim zadrugne in tudi širše pravne kroge, zlasti še odvetnike.

Ljubljanski advokat dr. Josip Krevl je 19. maja letos sestavil izjavo o izstopu iz zadruge Antonu Kušarju iz Ljubljane,

Tržaška cesta 91. Na sami izjavi je s svojim žigom in z lastnoročnim podpisom potrdil, da je izjavo o izstopu iz zadruge sestavil sam.

V tej izjavi navaja, naj se Kušarju vrne vsa vložena zemlja z vsemi pritiklinami in z vsem živim in mrtvim inventarjem. Izstop utemeljuje s tem, da je klient že star in da prejema od zadruge 500 din mesečne podpore.

Dr. Krevl bi moral kot advokat poznati vse pravne posledice izstopa iz zadruge in vedeti, da po Temeljnem zakonu o kmetijskih zadrugah ne gredo njegovi stranki pravice, ki jih uveljavlja. Če izstopi zadrugi iz zadruge, se mu vrne le vložena ali pa druga enakovredna

zemlja, nikakor pa ne živina, stroji, gospodarske zgradbe in vse drugo, kar je vložil zadrugi v zadrugo. Ta ima pravico le do izplačila denarne vrednosti vložene premoženja, in sicer v tisti višini, v kateri je bilo premoženje ocenjeno ob vložitvi v zadrugo. Zadruga mora zopet po določbah navedenega zakona izplačati premoženje v desetih ali petnajstih letih ali celo v daljšem razdobju, če je zbor sklenil, da se z odplačevanjem ne prične takoj po ustanovitvi zadruge. Dr. Krevl bi moral svojo stranko tudi poučiti, da mora zadrugi, ki izstopi, povrniti zadrugi morebitno višjo vrednost zemlje, ki se vrača, v vsakem primeru pa trpeti vse stroške, ki nastanejo v zadrugi zaradi oddelitve zemlje.

Ta odvetnik je postopal torej v nasprotju z določbami zakona o odvetništvu, ki izrecno določa, da mora advokat vsako zadevo vestno proučiti in stranko poučiti o njenih zakonitih pravicah. Tudi je po cit. zakonu nedovoljeno in kaznivno opravljanje odvetništva, ki ima namen izigravati zakon in izposlovati nezakonita in nedovoljena uradna dejanja.

Kasneje se je na članskem sestanku Kmečke delovne zadruge Vič izkazalo, da zadruginiki, ki so vložili skoro enake izstopne izjave kakor je Kušarjeva, ne bi nikdar dali izstopnih izjav, če bi bili seznanjeni z določbami Temeljnega zakona o kmetijskih zadrugah.

Tudi utemeljitev izstopa, da prejema namreč Kušar le 500 din mesečne podpore od zadruge, ne drži. Iz knjigovodskega episka je razvidno, da je zaslužil Kušar v 1950. letu 23.835 din v gotovini in prejel 8000 bonov od zadruge, poleg tega pa je dobil še 241 kg pšenice in druge pridelke po nižjih enotnih cenah, ne glede na to, da prideluje na svoji ohišnici krompir, koruzo, peso in povrtine ter da redi kravo in prašiča.

V današnji borbi za socialistično graditev našega kmetijstva je tudi našim odvetnikom odmerjena važna vloga pri utrjevanju socialistične zakonitosti. Tem bolj je zaradi tega vredno obojanja, če se posamezni advokati tega ne zavedajo in s svojim delom zavirajo graditev socializma. Glavna direkcija za združeno kmetijstvo je bila v konkretnem primeru prišla, da je predlagala odvetniški zbornici, naj uvede proti dr. Krevlu disciplinski postopek.

Parizani o konferenci namestnikov zunanjih ministrov

— Pomislite! Po 74 sejah so se nazadnje vendarle sporazumeli vsaj o tem, da se ne morejo sporazumeti...

Ljudska fronta Hrvatske prispevala 4 milijone dinarjev za kulturni dom v Trstu

Izvršilni odbor Ljudske fronte Hrvatske je sklenil prispevati za zgraditev kulturnega doma v Trstu štiri milijone dinarjev. V akciji za zbiranje gmotnih sredstev za zgraditev doma sodelujejo tudi druge organizacije in društva. Društvo dramskih umetnikov Hrvatske, Zveza kulturnoprosvetnih društev Zagreba in Državni simfonični orkester so organizirali več prireditev, katerih čisti dobiček bodo izročili odboru, ki zbira prispevke za slovenski kulturni dom v Trstu.

NA VSEH DELOVNIH MESTIH »BRODOSPASA« JE DELO OŽIVELO

Brž ko je nehala deževati, je delo vseh delovnih ekip podjetja »Brodospas« oživelo. V Splitu se pripravljajo, da bodo dvignili iz morja 9000 tonsko ladjo »Nicola Martinis«, ki leži na dnu morja za Sutjepanom. Delovna ekipa Sibenička dviga iz morja železo, ki so ga potapljači spomlad pod vodo razrezali. Nakladajo ga na dno »Partizanke«; naložili so ga že okrog 1000 ton, prostora pa je še za 500 ton. Zadrška ekipa reže ladjo »Mar Bianco« v zadrskem pristanšču. Delovna ekipa Kopra pa dviga iz morja železo potopljene bojne ladje »Rex« in ga naklada na bivšo ladjo »Italia«, ki so jo že pred »Partizanko« usposobili za prevažanje rezanega železa.

Druga velika obnova slovenskih vinogradov

ZDRUŽENJE ŽIVINOREJCEV ki bodo izvažali živino

Noben zgodovinar ne ve povedati, kdaj se je v naših krajih začelo vinogradništvo. Pač pa nekateri ugotavljajo, da so se Rimljani tu naleteli na vinograde, ne pa da so šele oni uvedli trto. Verjetno je tudi, da niso gledali kdo ve kaj prikrajna na vinograde v severnih pokrajinah, saj so se že tedaj bali, da bi tukajšnje vino konkuriralo južnim vinom. Kako so obnavljali vinograde v starih časih, ne vemo. Pač pa smo reči, da je prišlo do prve splošne obnove ob koncu prejšnjega stoletja, ko je trtna usunila vse stare vrstne trte. Zato bi smeli zdaj govoriti o drugi veliki obnovi slovenskih vinogradov; trta, ki so jo posadili pred petdesetimi ali štiridesetimi leti, je zdaj končala svojo življenjsko dobo. Vinograde so sicer obnavljali že prej od leta do leta, toda v manjšem obsegu, tako da je zdaj potrebna obnova večina vinogradniške površine. To je še tem bolj nujno, ker so vinogradi shranili tudi zaradi slabšega oskrbovanja ali celo popolnega zanemarjanja pred drugo svetovno vojno, med »krizo vinogradništva« in še bolj med samo vojno. Zato pri vseh vinogradniških združenjih in državnih posestvih v Slovenskih gorah kakor spoznaš, da je obnova vinogradov zdaj prva, pa tudi najtežavnejša naloga. Skušajo ji dopovedati, da to ni le zadeva zadrževanja in državnih posestev; gre za povečanje zmogljivosti naše zemlje, za primerno izkoriščanje vinogradniških tal. Ne pozabite, da bi naši vinogradi mogli dati do 60 hl vina na hektar, zdaj pa marsikje ne dajo več niti po 20 hl!

grade, ki so jih dotlej kot tlačani obdelovali za samostane, fevdalce, advokate, kapitaliste. Velika zidanka in železnih dverih pri Ljubotinu je bila last admontskega benediktinskega samostana, med vojno pa jo je Göring dal prezidati v svoj »dom«. Na sploh so se najhujše germanizatorji počutili doma sredi najlepših slovenskih vinogradov. Pred zadnjo vojno so bile Jeruzalemske gorice v lasti 1417 posestnikov, izmed katerih je bila le polovica domačinov (733). Iz drugih držav je bilo 41 lastnikov. Vedeči pa je treba, da so tudi imeli najboljšo zemljo. Zemljiška gospodarska imela 36,82% rodovitne površine Jeruzalemskih gor, vinogradov pa celo 57,36%. Izmed vinogradov je odpadlo na cerkvene ustanove 11,32% površine. Domačini, manjši posestniki, so imeli le 23,02% vinogradov. Okrog 13% vinarji je bilo last tujih državljanov. V Jeruzalemskih gorah je zelo gosta naseljenost. Po ljudskem štetju iz leta 1931 je bilo 7584 prebivalcev, tako da je gostota znašala 120,4 na kv. km. Zdjaj znaša povprečna gostota prebivalstva v Jugoslaviji 64 prebivalcev na kvadratni kilometer, v Sloveniji pa 71. Vinarji so prevzeli vinograde, ki so bili deloma uničeni — zaradi časne fronte — in na splošno že precej ostareli ter izhirani. Vinarji so razpadale. Živine in gnoja ni bilo. Primanjkovalo je trsnice. Kdo bi tedaj mogel zavestno propadanje vinogradov? Če bi se vinarji ne združili v združenja, bi nastala v vinogradih velika škoda, ki bi je ne bilo mogoče popraviti desetletja. Precej vinogradov bi nedvomno popolnoma propadlo. Prav tako pa velja zdaj: če bi v naših vinogradniških okoliših ne bilo združenj in državnih posestev, ki se obnova vinogradov še ne začela. Prav tako bi se ne začel boj za večji hektarski donos.

SODOBNIM OBRATOM — SODOBNA SREDSTVA!

Naša državna vinogradniška posestva in združenja so veliki, marveč tudi sodobni obrati po svoji delovni organizaciji, prizadevanjih in tudi strokovni ravni. Vendar trije zaradi posledic zaostalosti. Predvsem jim primanjkuje sodobnih sredstev — strojev za obnovo in redno obdelavo. Pri Jeruzalemu ugotavljamo, da potrebujemo predvsem traktorje, potrebujemo stroje, zlasti za najtežja dela, ki jih morajo zdaj delovati, bivši vinarji, prav tako ročno opravljati, kakor so jih v prejšnjih časih. Dokler ljudi ne razbremenimo najtežjega dela (ki je seveda dražje od strojnega), jih ne moreš tudi kulturno primerno dvigniti ter jih preobraziti popolnoma iz nekdanjih vinarjev v prave, zavredne social-

istišne delavce. Posvetva kot samostojna gospodarska podjetja, ki bodo sledila po novem finančnem sistemu donosa (to velja tudi za zadržane), bodo brez primernih proizvodnih sredstev (strojev) težko gospodarili. Zdjaj pa gre za velike investicije, ki jih traja obnova. Letos je n. pr. v obnovi 10,34 ha. Posvetvo ima 99 ha starih vinogradov, izmed katerih je rodnih samo 71 ha. Zdjaj je treba upoštevati, da prevzame tudi okrog 200 ha zemlje dosedanjega okrajnega posestva v Podgradju. (Posvetvo pri Jeruzalemu je imelo v začetku leta 394 ha zemlje.) Težko vinogradniško delo zahteva mnogo delavcev. Stanih delavcev imajo okrog 180, v tem mesecu pa jih zapeljemo v sezoni na približno 220. Proizvodni stroški so razmeroma veliki. Tako je n. pr. lani proizvodna cena grozdja znašala 26,41 din, medtem ko so dosegli prodajno ceno le 4,35 din.

Kaj pomeni obnova za tiste, ki obnavljajo

Sele, ko si obnovo vinogradov ogledaš od blizu, spoznaš, kaj pomeni to delo. Zdi ti se, ko obnavljajo, da delavci državnih posestev in za združenja, pomeni obnova predvsem rigozanje; počno rigoznanje, zakaj rigozanje strojev ni. V kraju je menda le en stroj, ki ga pa tudi ne morejo uporabiti v vseh lehnah. Rigoznanje je najtežje vinogradniško delo. Zemljo je treba prekopati 80 do 120 cm globoko. Rigoznanje predvsem posimi. Zato tudi za večjo zadržano ni lahka naloga zrižolati po več hektarov na leto. Pri združenju »Jože Kerenčič« v Hermanah letos obnavljajo 6 ha vinogradov. Skupaj imajo 160 ha vinogradniške površine, s sedmimi posamezniki. Obnova svedra ni edino delo. Velikansko površino vinogradov je treba na leto do trikrat prekopati. V vinogradih se vsako zanemarjanje dela zelo maščuje s slabšim donosom.

zaželo zoreti grozdje, zakaj največji zločin bi bil, če bi otrok zašel v vinograd. Če zdaj stopiš v Dom igre in dela ali vrtec, v ustanovo državnega posestva pri Jeruzalemu ali združenje Železni dveri, združenje Vinski vrhovi itd. (združenja »Jože Kerenčič« in »Pravilnik«), se ti zdi, da si stopil v pravilnik svet. Tu ima otrok bivših vinarjev svet, o čemer se mu nekdo ni moglo niti sanjati. Starši ga zjutraj pošljejo v dom, kjer se preobliže od nog do glave. Potem stopi v sobo za igre, kjer si izbere igrače. Med otroci delajo poklicne vzgojitelje, ki jih mimogrede uskoj opazujejo naravo in življenje, risati, izrezovati, lepega vedenja, pa tudi že dela. Zato imajo ne le prelepo izkušnjo na zeleni trati v sadovnjaku (Greševčak, združenje Železne dveri), marveč tudi vrtničke, kjer se seznanjajo s cveticami in drugimi koristnimi rastlinami. Veste knarice jim pripravljajo dobro in zdravo jedilo. Osebe skrbi za vzorno snago ter da je vse najlepše oprano. Otroci imajo tudi svojo spalnico z lepimi posteljami, ki so prav tako v slogu vsega pravilničnega okolja. Povsod pa jih s sten pozdravljajo prišleane slike in risbe, ki govorejo otroškim srcem. Vsek otrok ima svojo odlično, obliko in zvezek za risanje, znanjavnice s svojim znamenjem, ker še ne znajo brati, n. pr. s sliko jabolka, gobe, zajčka, drevesa, hišice itd. Posebna zanimivost je tudi njihov stenočas, lahko bi rekli, da je pisan (pravzaprav risan) v kitajščini: vsebuje same slike, risbe, ker vsi rišejo, pisati pa se ne smejo učiti, saj jih prava šola še čaka.

ČE NE BI BIL ZADRUG...

Po osvoboditvi so številni vinarji z agrarno reformo postali lastniki najlepših vinogradov v Slovenskih gorah. Prevzeli so vino-

Tekma med drž. posestvi in združenji

Nekateri mislijo, da med vinogradniškimi združenji in državnimi posestvi ni mogoča tekma in da tudi ni potrebna. Zdruniki bi naj pokazali, da so zadruga naprednejša, socialistična organizacija kakor zasebna zemljiška lastnina: naj tekmujejo z zasebnimi kmeti; z državnimi posestvi jim ni treba tekmujevali in tega tudi ne morejo. Zdruga se more rezo od državnih posestev samo učiti, zlasti strokovno. Državna posestva pa jim lahko tudi mnogo pomagajo, je obratno se naj nanje bolj. — Tako sodijo posamezniki, čeprav se dandanes dobro zavedamo, da je tekmujevanje koristno tudi med državnimi posestvi samimi ter da mora koristiti, če tekmujejo med seboj posestva in zadruga. Če pa je ne tekmujejo »uradno« hočeš nehoš vendar primerjajo med seboj svoje uspehe. Prav ti uspehi najbolje odkrivajo, kako napredujejo zadruga in kako je z državnimi posestvi.

završko) delajo v zvezi z obnovo vinogradov in na prehod na žično vzgojo tudi poskuse; ugovoriti hočejo, kateri način vzgoje bolje ustreza: nizka, srednjevisoka ali visoka vzgoja. Prekušajo pa tudi rodovitnost posameznih vrst trte. Vinograde pač obnavljamo za več desetletij. Zdjaj se odloča, kakšen bo donos prihodnja desetletja in s tem tudi prihodnost našega vinogradništva. Raziskovalno delo državnih posestev bo seveda koristilo tudi združenjam. V obnovljenih vinogradih povsod sadijo trte v širših redih, da bo mogoča strojna obdelava, čeprav zdaj še strojev ni. Prav tako bodo trte gojili le ob žici, ki je zdaj tudi še ni. Ena velikih ovir obnove vinogradov je, da morajo kupovati drago koleso, ker še ni žice. Koli pa stane 10 do 13 din, večinski celo nad 13 din.

Mladina, vabite te vojaške šole

Zdjaj, ob koncu šolskega leta, so mnogi starši prišli absolutni raznih šol v skrbeh, kam naj usmerijo mlade svoje nadaljnje življenje. V vseh dosedanjih letih, in sicer dne 27. maja in 6. junija, smo govorili o potrebostih glede spremljanja v višje gimnazije in na učiteljska ter mnoga srednje strokovne šole.

HRKATI SE RAZVILA TEKMA MED ZDRUGAMI IN DRŽAVNIMI POSESTVI PRI OBNOVI.

Ta tekma ni tako preprosta. Obnova vinogradov državnih posestev je odvisna od kreditov. Dostaj pa so bile investicije premajhne, kar velja zlasti za radgonsko posestvo. Milijon dinarjev kredita so letos porabili že v prvih mesecih. Vprašanje obnove bi prav lahko rešili sami, če bi jim bilo dovoljeno posesti po kreditu iz štirga trznega dobička, ki znaša okrog 22 milijonov dinarjev. Razširili bi trsnico in uvedli silnico večje zmogljivosti. Toda letos je bila kapitalna graditev sploh prelozena. V sodobni trsnici bi vzgajali material za potrebe vse Slovenije. To bi bilo največje pomena za obnovo naših vinogradov. Letos so se združenja vinogradniških združenj (n. pr. »Jože Kerenčič«) upravičeno vzmirljivi, ker so prejeli slab trsnic material. Niso pa mogli ugovoriti, ali so prejeli nezadovoljiv material iz Paker ali z Grma. Proizvajalci trznega materiala za obnovo prevzemajo zdaj veliko odgovornost pred vso našo skupnostjo.

48-DNEVNI KROJAŠKI IN ŠIVILJSKI TEČAJI

Krojaški in šiviljske tečaje prav pridno obiskujejo v goriskem kraju. V Vipavi posesta delata 78 tečajnikov. V Ajdovščini ter 30, v Solkanu pa 20. V prejšnjih tečajih, ki so bili v Ajdovščini in Solkanu, je napravilo prvo zaključno izpite 111 tečajnikov. Poučuje jih strokovni učitelj tovariš Viljem Jaklič iz Ljubljane, ki je prav zadovoljen s primorskimi tečajniki. — L. M.

UTONIL JE

Dijaki ribniške gimnazije so napravili izlet na Vršič in Bled. Z njimi je bil tudi šestnaestletni Ivan Gačnik iz Kopa pri Ribnici. Med panjevanjem ga je zadel srčan napad, magati mu ni mogla pomagati zdravniška pomoč. — F. T.

PRAVILICA ZA VINICARSKO OTROKE

Ogledimo si še nekaj, kar je v resnici ureničena pravilica za vinarčarske otroke. Sam sem prečel mladost med vinarčarski otroci; videl sem jih na pol gole in stalno boste, saj mnogi niso imeli niti pozni ovčevje. Matere so jih zapirale v vinarčarske kočje, ko so odleže vrtarje, ukvarjali se pa niso utegnile ukvarjati. Če je bilo kaj kruha pri hiši, je bil otrokom edina hrana od jutra do večera, saj pogosto mati ni morala niti kuhat kosa. Otroci so pržali beli zaprti zlasti jeman, ki je

AKCIJA ZA ZBIRANJE PRISPEVKOV ZA KULTURNI DOM V TRSTU

Frontni odbori osnovnih vsakih organizacij so doslej zbrali za kulturni dom v Trstu 40.132 din. Večina odborov osnovnih organizacij še ni začela zbirati in bodo to storili v prihodnjih dneh.

V sočnih Brdih

Gostovanje mladih pevcev na Primorskem

Mladinski zbor Slovenske filharmonije je od 15. do 19. junija 1951 priredil gostovanje v Slovenskem Primorju, katerega naloga je bila ponesti našo mladinsko pesem med naše rojake, ki živijo od Sežane do Gorice, od Gorice do zapadnih gorških brd, ob sinji Soči do Tolmina in dalje po idrijski dolini v Cerkljem in Idriji. Mladina, ki sodeluje v tem zboru, naj bi spoznala te kraje in ljudi ter se seznanila z zgodovinsko borbo proti fašizmu in proti nacizmu, ki so tako neumisljeno gospodarili med ljudstvom in nad temi kraji, ki so tako trdno slovenski, da jih ne more odkloniti od tega nobena okupacija in še tako strašen teror. Na tem potovanju na spoznanje tudi kraje, kjer se je ljudstvo spontano organiziralo v partizanske odrede in zadalo okupatorjem najtežje izgube ter jim sproti ukupoval vse njihove nakane. Deset let je od tega, ko je počila prva partizanska puška in naznanila dan osvoboditve. Vse to so mladi pevci lahko slišali in videli, obenem pa dokazali, s kakšno pozornostjo spremlja naša ljudska oblast njihovo življenje v trpljenju in svobodi.

Clani mladinskega zbora so za gostovanje po končanem rednem potu prišli ponovno v Ljubljano in ker so na obrazih svojega vodje tov. Suljoja in vzgojiteljev opazili veliko skrb, so nestrno izpraševali, če se je gostovanje izvršilo. Tezava je namreč nastala zaradi pomanjkanja avtobusov, ki so bili istočasno potrebni tudi za bivši Akademski pevski zbor, ki je imel Marčičove spominjske koncerte na Koroskem. Mladinski zbor filharmonije je moral zaradi tega skrbeti svoj prvotni načrt.

cev za nadaljnje nastope. Prenočevali so v internatu v Tomaju, kamor so jih prepeljali z avtobusom.

Zgodnje jutranje sonce in glasno občiljanje trume vrahcev in doumornikov, ki gnedijo nasproti internata v cerkveni strehi, je pevce zbudila ob rani uri. Osebe internata na čelu s tov. Ravberjem jim je srčebelo usodno privede in prebrano. Zdravilo se jim zapeli nekaj pesmi. Temu nastopu je prisostvovala tudi šolska mladina iz Tomaja. Iz internata je krasen razgled na ves Kras in so mladina ni mogla naučiti, da ta Kras letos ni siv, temveč zaradi deževja zelen. Ogledali so si hišo, kjer je živel in pesnil Srečko Kosovel. Na tej hiši so letos ob 23-letnici njegove smrti odkrili spominjsko ploščo. Od tu so pohiteli do vrhove grob in položili šopek cvetja. Od Dutovca do Ribemberga mimo Stanjela, ki je najzgodovinejša priča fašističnega barbarstva, so dospeli v Ribemberg, kjer je služboval Simon Gregorčič in v tem kraju je tudi spenjal znano pesem »Nazaj v planinski raj«. Vso skrb za zbor sta prevzela upravitelj internata, tov. Bizjak, in predsednik KLD, tov. Jadr. Je tudi pozdravil na odru vrstovane zadržnega doma. V svojem govoru je opisal zgodovino Ribemberga s posebnim poudarkom na narodnosvobodilno borbo. Partizani so v tem kraju uničili naenkrat okoli 600 Nemcev, v povračilo pa so Nemci požgali ves Ribemberg in odpejali vse prebivalstvo. Pevec so nastopili v dvorani zadržnega doma, ki je zelo lahka, velika in akustična ter delana po navodilih tov. Horvata, reberenta za ljudske odre pri Ljudski prosveti. Mlade pevce je pa posebno razveselila visoka gora krasnih vipavskih čišen hrustavk. Le prekratko je bil odmerjen čas za Ribemberg, morali so dalje z vlakom v Sempetru pri Gorici.

Na nastaji v Sempetru sta jih pozdravila ravnatelj glasbene šole tov. Bajde, ki je skrbel za umetniško-organizatorno stran in tov. Križman, ki je dal na razpolago s svojo bivanjski koncert, ki se je vršil v polni dvorani, je bilo prisrčno. Nagledski, s katerimi so bili okjteni vsi pevci, in nagovor domačina tov. Kramerja pa dokaz, da so bili dobrodošli.

Medana, rojstni kraj našega velikega pesnika Ivana Gradnika, je pevec pozdravil završeno priredbo. Dvorana je Medana, ki je bila izrežena vsa dela za čimprejnejše bivanje zbora v tej najkrajnejši točki naše države. Clani so bili deležni največje pozornosti in so organizatorji privede: tov. Prineč, Gradnik in Juretji vložili v te priprave vsi skrb. Ta skrb ni bila majhna, ker je v Brdih sedaj čns največje delo, ki je obilno, temveč vsebinsko obsevanje polja, ko prebivalci počivajo samo po nekaj ur. Prekrasen je razgled iz Medane po gorških brdih, po Furčanski dolini do izliva Soče. Toda meja je preblizu, morala bi biti dalja, ker tudi na oni strani živijo Slovenci. Mimo Gradnikove hiše prideš na pokopališče, ki zopet dokazuje, da je to slovenska zemlja. Fašisti so hoteli izbrisati, zato so izruvali nagrobne spomenike s slovenskimi imeni in jih zmetali ob pokopališki vid. Toda tudi to jih ni rešilo. Mlade pevce je povabila obdelovalna zadruga na čišnje, ki so jih lahko sami trgali, kolikor so hoteli, za pot in malico so pa prinesli košare obravnani čišni. Kosilo je bilo izvrstno pripravljeno po vseh principih brške kulinarne umetnosti v domačiji Kozolinovih. Šele tu so dečki in deklice ter spretnost pokusili, kako je dober gorški grah, kako sočna je solata in kako okusna je prikuha. Koncert je zbral ljudi iz Medane in okolice, razen Fojana, v kateri se je vršil ob 18. uri, Dvorana zadržnega doma, ki je po lanski nesreči zopet obnovljena, je zelo akustična in za vse priredive izredno primerna. Na odru je pozdravil završeno priredbo mladinska ekipa iz Brda, ki je bila v službi šole. Neveljani so odhajali poslušalci; še bi radi poslušali. Zbor je po moral dalje v Fojano, toda zahtevam ljudstva se ni mogel upirati in so pevci na trgu izstopili iz zasedenih avtobusov in ob velikem odobravanju zapeli vse zbrani množici še nekaj pesmi. V tej množici pa niso bili tudi Medana, temveč tudi Slovenci, ki so prišli preko meje v Medano na obisk. Že so zagneli avtobusi in odpejali zbor v Fojano, v rojstni kraj opernega dirigenta, skladatelja in dirigenta Slovenske filharmonije Rada Simonitiča. Otroci se niso mogli naučiti izveštanosti šoferjev, ki so jih po oški poti prepeljali do zadržnega doma. Tu jih je pričakovala

skupina Fojanecv, ki so pripravili vse bivanje mladinskega zbora v Fojani. Dvorana je bila okrašena kot za največji koncert, ojer je pokrit z domačimi preprogami in razpoloženo je bilo zelo svečano. Med pevce je nemudoma stopil oče Rada Simonitiča, 54-letni starček, ki je pa svoja leta skrnil in s toplimi besedami pozdrvil mlade pevce z nazivi »Slavci«. Zasedel je častno mesto v dvorani in z največjim zanimanjem sledil celotnemu poteku koncerta, ki je vseboval tudi 4 skladbe njegovega sina Radkoča. Anton Simoniti, oče, je bil prvi pionir slovenske pesmi v gorških brdih. Navdušenje poslušalcev je priklopelo do vrška, ko je iz sežeha v dvorani stari mož vstal in prosi, da pomolijo skladbo njegovega sina. Mnogo truda sta imela z vso organizacijo predsednik obdelovalne zadruga Janko Mavrič in njegov sodelavec Ciril Sibau, ki pa ima še eno dobro lastnost, da skrbi v najstarejši združni kleti v gorških brdih za zlato kapljico »Rebulo« in »Tokajec«. Teh dobrot je bil precej malo ugovaril, ker so bili na tej koncertu tudi mladi, ki so imeli v bližnjih čišnjah, ki so bile zanje razvirane. Le prehitro je minil čas, sodej je zahajalo, zasedli so avtobuse in se odpravili po serpentinah do Plavi in ob Soči, ki je bila že v mraku nazaj v gostoljubni internat v Sempetru. Ob slovesu iz Brd je povabil oče Simoniti v svojo hišo del spremstva, kjer so mu morali ponovno obrazložiti vse tekoče pesmi, ki so bile izvajane na koncertu.

V ponedeljek zjutraj se je zbor s pesmijo poslovil od internata in odšel v Sempetru je bil izručen vrsto pesmi. Buniki so bili presrečni, pevci pa so bili pogostni, upravnik bolnišnice jim je razkazal izdelke bolnikov v ročnih delih, ki jih pošilje tovariščica Brecljeva. Pohiteli so na vlak, ki jih je odpejal mimo Anobega — velike cementarne, Kanala, rojstnega kraja skladatelja Marija Kozoja, katerega dela so bila tudi med gostovanjem v Sv. Luciji. Otroci se niso mogli naučiti lepote in umetnosti jezera. Kosilo jim je bilo servirano v hotelu »Triglav« in so po nekaj pesmih, ki so jih zapeli na kolodvoru, odpotovali z vlakom preko Jesenic v Ljubljano.

S tem je bilo gostovanje mladinskega zbora po Slovenskem Primorju zaključeno ob edini težki misli, da ni mogel po prvotnem načrtu gostovati še v Cerkljem ter posetiti Tolmin, partizanske bolnice »Franjo« in Idrijo. Sladka pa je bila ta žrtva, temu da je bilo omogočeno izvršiti in v vredno kulturno misljo, gostovanje na Koroskem. S tem gostovanjem je mladinski zbor tudi najbolj plodonosno naložil darilo našega maršala Tita, ki je prejel pri obisku na Bledu. Vsi dohodki koncertov so bili odvdeni v fond za zgradbo kulturnega doma v Trstu.

Frontni odbori osnovnih vsakih organizacij so doslej zbrali za kulturni dom v Trstu 40.132 din. Večina odborov osnovnih organizacij še ni začela zbirati in bodo to storili v prihodnjih dneh.

